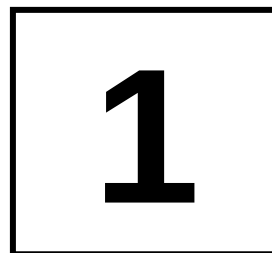

มาอ่านหนังสือกันเถอะ

รองศาสตราจารย์ดุษฎี มัชฌิมศิริ*

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้อ่านทราบถึง 1) คุณค่าและความสำคัญของการอ่าน และ 2) การส่งเสริมการอ่านในครอบครัว การอ่านหมายถึงการรับรู้สารทางสายตาเพื่อตีความตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ต่างๆ ผ่านกระบวนการทางความคิด ความเข้าใจ ประสบการณ์และความเชื่อของผู้อ่าน การอ่านเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนรู้ ความสำคัญของการอ่านมีหลายประการ ได้แก่ 1) ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ 2) พัฒนาอาชีพ 3) ตอบสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคล 4) เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ 5) ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการพัฒนาชีวิตและจิตวิญญาณของผู้อ่าน และ 6) เป็นสะพานเชื่อมโยงให้เกิดความเข้าใจอันดีของมวลมนุษยชาติ ครอบครัวเป็นสิ่งแวดล้อมอันดับแรกที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอ่านของเด็กซึ่งกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในครอบครัวสามารถทำได้ดังนี้ 1) ให้ความรู้และคำแนะนำเรื่องการอ่าน 2) การทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการอ่านของบิดามารดา 3) จัดหาหนังสือให้อ่าน และ 4) การสร้างบรรยากาศการอ่านภายในบ้าน

ABSTRACT

The objectives of this article are to provide readers to know about 1) the value and the importance of reading and 2) the promotion of reading within family. Reading means the perception of message by readers' eyesight for interpreting the letters or symbols through readers' thinking process, understanding, experiencing and believing. Reading is an important basic skill of studying. Its importance are to 1) generate readers' experiences 2) develop readers' occupations 3) response personal basic needs 4) utilize the leisure 5) promote readers' processes of life and soul development and 6) be a bridge in relating good understanding among human beings. Family is the first environment that has the most influence toward love reading behavior of children. Activities of reading promotion within family can be done as follows : 1) giving knowledge and advice about reading 2) parents should be good models in reading 3) providing the appropriate books and 4) creating of reading atmosphere within the family.

* คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ภูมิหลัง

วันที่ 2 เมษายนของทุกปีนอกจากเป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม-
ราชกุมารีแล้ว วันที่ 2 เมษายนนี้ยังได้รับการกำหนดให้เป็น “วันรักการอ่าน” ด้วยทั้งนี้จากมติของคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 5
สิงหาคม พ.ศ. 2552 ที่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านจึงกำหนดให้ปี พ.ศ.2552 ถึงปีพ.ศ. 2561 เป็นทศวรรษหรือ 10 ปี
แห่งการอ่าน โดยมีกลไกในการขับเคลื่อนให้การส่งเสริมการอ่านเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม คือ มีการจัดตั้งคณะกรรมการ
ส่งเสริมการอ่านแห่งชาติซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน พร้อมกับมีการกำหนดเป้าหมายในการ
ดำเนินการเพื่อให้ประชากรไทยได้พัฒนาความสามารถในการอ่านและการรู้หนังสือภายในปี พ.ศ.2555 ที่สำคัญ 4 ประการ
(พลเทพ วิริยะสถาพร. 2554 : 17)

1. ประชากรวัยแรงงานที่เป็นผู้รู้หนังสือในระดับใช้งานได้ในชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 99 จากเดิมซึ่งมีอยู่
ร้อยละ 97.21

2. ประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไปที่สามารถอ่านออกเขียนได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 95 จากเดิมซึ่งมีอยู่ร้อยละ 92.64

3. ค่าเฉลี่ยในการอ่านหนังสือของคนไทยเพิ่มเป็น 2 เท่า คือเป็นอ่านปีละ 10 เล่มต่อคน จากเดิมที่มีการอ่านปีละ 5
เล่มต่อคน

4. มีการพัฒนาทั้งด้านคุณภาพและปริมาณของแหล่งการอ่านโดยให้ครอบคลุมทุกชุมชนหรือตำบล
จากการสำรวจเกี่ยวกับการอ่านหนังสือของประชากรไทยเพื่อจะบ่งชี้ถึงความเป็นไปได้และการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้
ข้างต้นนั้นพบว่าแนวโน้มดังนี้ (พลเทพ วิริยะสถาพร. 2554 : 18-19) เริ่มจากปี พ.ศ. 2546 กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ
และการสื่อสาร หรือ ICT ได้ทำการสำรวจสภาพการรู้หนังสือและการอ่านหนังสือของประชากรไทยอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปทั่ว
ประเทศ ผลการสำรวจพบว่าในจำนวนประชากรไทย 57.8 ล้านคน มีผู้ไม่อ่านหนังสือจำนวนทั้งสิ้น 22.4 ล้านคน ต่อมาในปี
พ.ศ.2548 ก็มีการสำรวจประชากรไทยกลุ่มเป้าหมายเดิมอีก ผลการสำรวจ พบว่า จากประชากรไทยทั้งหมดที่เพิ่มขึ้นเป็น
59.2 ล้านคนนั้นเป็นผู้ไม่อ่านหนังสือเกือบร้อยละ 40 และผลการสำรวจยังพบอีกว่า สำหรับประชากรไทยที่เป็นผู้อ่านหนังสือ
นั้น ใช้เวลาอ่านหนังสือเฉลี่ยเพียง 51 นาทีใน 1 วัน ในปี พ.ศ. 2551 สำนักงานสถิติแห่งชาติได้สำรวจการอ่านหนังสือของ
ประชากรไทยอายุ 6 ปีขึ้นไปซึ่งมีจำนวนประมาณ 60 ล้านคน ก็ได้พบว่าประชากรผู้ไม่อ่านหนังสือคิดเป็นร้อยละ 40 ซึ่ง
ใกล้เคียงกับผลสำรวจในปี พ.ศ. 2548 แต่ได้พบว่ามีข้อแตกต่างที่น่าสนใจคือ เวลาในการอ่านหนังสือเฉลี่ยเหลือเพียงวันละ
39 นาที ลดลงจากเดิม 12 นาที และในการสำรวจครั้งล่าสุดในปี พ.ศ. 2552 ซึ่งเป็นการศึกษาสถานการณ์การอ่านและดัชนี
การอ่านของคนไทย โดย คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยร่วมกับสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (TK Park) ศึกษากลุ่ม
ตัวอย่างจำนวน 5865 คน รวมทั้งผู้ที่รักการอ่านแบบสุดขีดและไม่ชอบการอ่านอีก 191 คนใน 13 จังหวัด พบว่าประชากรไทย
อ่านหนังสือเฉลี่ยวันละ 94 นาที

ผลการสำรวจที่กล่าวมาแสดงให้เห็นแนวโน้มการอ่านหนังสือของประชากรไทยว่ายังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจและมีพัฒนาการที่
น้อยมาก สภาพการณ์เช่นนี้น่าเป็นห่วงอย่างยิ่งเนื่องจากในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN
: Association of Southeast Asian Nations) โดยสมบูรณ์ซึ่งจะนำความเปลี่ยนแปลงมาสู่ประเทศไทยในหลายๆ ด้าน หากไม่มี
การเตรียมความพร้อมที่ดีโดยเฉพาะการเตรียมตัวทางด้านคุณภาพของการศึกษาเพื่อรองรับการแข่งขันจากประเทศต่างๆ ใน
กลุ่มสมาชิกนี้ ซึ่งดัชนีตัวหนึ่งที่จะเป็นเครื่องชี้ถึงคุณภาพของการศึกษาได้อย่างดีก็คือ พฤติกรรมการอ่านของประชากรไทย
เพราะทักษะการอ่านเป็นทักษะพื้นฐานของการเรียนและการอ่านสามารถทำได้ทุกเวลาทุกสถานที่และเป็นทักษะที่คงอยู่กับ
ผู้เรียนไปตลอดชีวิต ดังนั้นผู้เขียนจึงขอเสนอบทความเรื่องนี้โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญคือให้รู้ถึงคุณค่าและความสำคัญของ
การอ่านหนังสือ และการส่งเสริมการอ่านในครอบครัว

ความหมายของการอ่าน

มีผู้รู้หลายท่านได้อธิบายความหมายของการอ่านไว้ ซึ่งบทความนี้จะจำแนกความหมายของการอ่านออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ความหมายทั่วไปของการอ่าน เป็นความหมายพื้นฐานของการอ่าน มีผู้กล่าวไว้ดังนี้

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน (2518 : 41) อธิบายว่า การอ่านเป็นกระบวนการค้นหาความหมายของเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นสัญลักษณ์ของตัวอักษรเท่านั้นแต่อาจจะเป็นสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายอื่นที่สามารถนำมาตีความได้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546 : 1364) กล่าวว่า อ่านซึ่งเป็นคำกริยา หมายถึงว่าตามตัวหนังสือ ถ้าอ่านออกเสียงด้วยเรียกว่า อ่านออกเสียง ถ้าไม่ต้องออกเสียงเรียกว่า อ่านในใจ

มัลลิกา คณารักษ์ (2547 : 13) อธิบายว่า การอ่านเป็นการใช้ตาดูตัวอักษรในภาษาเขียนแล้วรับรู้ความหมายตามตัวอักษรนั้นๆ ภาษาถ้อยคำที่ใช้การรับรู้ทางตา นี้จะเรียกว่า จักขุภาษา (eye language)

สิริภัทร พรหมราช (2552 : 42) ให้ความหมายว่า การอ่านเป็นการเข้าใจความหมายของ คำ สัญลักษณ์ หรือเรื่องราวต่างๆ สามารถรับรู้แล้วแปลความหมายออกมาได้

เอมเมอรัลด์ เดอแซนท์ (Emerald Dechant. 1982 อ้างถึงใน มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์. 2548 : 14) ได้อธิบายความหมายของการอ่านในรูปของกระบวนการต่างๆ ดังนี้

1. Reading is a sensory process การอ่านคือกระบวนการสัมผัสทางประสาท กล่าวคือ ผู้อ่าน ต้องใช้ประสาทสัมผัสทางตาเพื่อมองดูสัญลักษณ์ ตัวอักษร หรือ คำ

2. Reading is a perceptual process การอ่านคือกระบวนการรับรู้ กล่าวคือ ในขณะที่อ่านผู้อ่านต้องรับรู้สัญลักษณ์ ตัวอักษร หรือ คำ เพื่อทำความเข้าใจความคิดของผู้เขียน

3. Reading is a response การอ่านคือการตอบสนองต่อสิ่งเร้า ซึ่งได้แก่ สัญลักษณ์ ตัวอักษร หรือ คำ เช่น การเคลื่อนไหวสายตา การออกเสียง การแสดงอารมณ์สะท้อนใจ เป็นต้น

4. Reading is a learned response การอ่านคือการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เคยเรียนรู้มาก่อน หรือเคยมีประสบการณ์มาก่อน

5. Reading is a developmental task การอ่านคืองานที่มีพัฒนาการ กล่าวคือ ผู้อ่านซึ่งเป็นเด็กก็จะต้องมีความพร้อมที่จะอ่านก่อน ซึ่งความพร้อมนี้จะแตกต่างกันไปเพราะขึ้นอยู่กับพัฒนาการของเด็กแต่ละคน

6. Reading can be an interest and motive การอ่านสามารถกลายเป็นความสนใจ และแรงจูงใจได้ กล่าวคือ ความรู้ต่างๆ ที่ได้จากการอ่าน อาจทำให้เกิดความสนใจและเป็นแรงจูงใจในการทำสิ่งอื่นๆ ต่อไป

7. Reading is a learning process การอ่านคือ กระบวนการแห่งการเรียนรู้ กล่าวคือ การอ่านสามารถเพิ่มพูนความรู้ หรือเปลี่ยนทัศนคติ และความคิดได้

8. Reading is a language process การอ่านคือกระบวนการทางภาษา กล่าวคือ ผู้อ่านรับรู้ความหมายจากผู้เขียนได้ด้วยการถอดความหมายจากสัญลักษณ์ ตัวอักษร หรือ คำ

จากความหมายของการอ่านที่กล่าวมาข้างต้น อาจสรุปได้ว่า การอ่าน คือการที่ผู้อ่านรับรู้ความหมายจากสัญลักษณ์ ตัวอักษร หรือ คำ ในภาษา ซึ่งผู้อ่านจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เริ่มจาก การใช้สายตาตามองดู หรือเคลื่อนไหวสายตาไปตามสัญลักษณ์ ตัวอักษร หรือคำต่างๆ ไปพร้อมกับการตีความหรือถอดรหัสสิ่งที่อ่านมาเป็นความหมายของข้อความที่อ่าน ความหมายด้านการสื่อสารเป็นความหมายของการอ่านที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสื่อสารซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

กองทัพ เคลือบพณิชนกุล (2542 : 81) อธิบายว่า การอ่านเป็นขั้นตอนของการรับสารโดยผู้อ่านใช้ประสาทสัมผัสทางตาจับภาพตัวอักษร หรือสัญลักษณ์ต่างๆ ผ่านกระบวนการทางความคิด ความเข้าใจแล้วตีความหมายออกมาถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้เขียน

จุไรรัตน์ ลักษณะศิริและบาหยัน อิมส์สำราญ (2548 : 91) ให้ความหมายว่า การอ่านเป็นการรับสารจากตัวอักษรมาตีเป็นความรู้ความเข้าใจโดยผ่านความคิด ประสบการณ์ และความเชื่อของผู้อ่าน

มณีนรัตน์ สุกโชติรัตน์ (2548 : 18) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการที่ผู้อ่านรับรู้สารซึ่งเป็นความรู้ ความคิด ความรู้สึกและความคิดเห็นที่ผู้เขียนถ่ายทอดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งผู้อ่านจะเข้าใจสารได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความสามารถในการใช้ความคิดของผู้อ่านแต่ละคน

คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2551 : 40) อธิบายว่า การอ่านเป็นกระบวนการทำความเข้าใจสาร ผู้ที่จะอ่านสารได้เข้าใจต้องมีความพร้อมที่จะอ่านและมีความสามารถในการพิจารณาองค์ประกอบพื้นฐานของสารด้วยกระบวนการอ่านจึงประกอบด้วยความรู้จักคำ การเข้าใจความหมายของสาร การมีปฏิกิริยาต่อสารและการรวบรวมความคิด

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2552 : 13) กล่าวว่า การอ่านเป็นการรับสารเช่นเดียวกับการฟัง แต่การอ่านจะรับสารผ่านกระบวนการของการรับสารทางสายตา ส่วนการฟังจะรับสารผ่านกระบวนการของการรับสารทางหู การอ่านเป็นการรับสารซึ่งเกิดจากปฏิสัมพันธ์ที่สายตารับรู้สารที่เป็นตัวอักษรโดยผู้อ่านเข้าใจความหมายของคำ กลุ่มคำและประโยคจนสามารถสรุปเป็นใจความสำคัญได้ถูกต้อง

สรุปได้ว่า การอ่านหมายถึง การรับรู้สารทางสายตา เพื่อตีความตัวอักษร หรือสัญลักษณ์ต่างๆ ผ่านกระบวนการทางความคิด ความเข้าใจ ประสบการณ์และความเชื่อของผู้อ่าน

ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านเป็นสิ่งจำเป็นในสังคมปัจจุบันและมีส่วนช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมเนื่องจากการอ่านช่วยให้คนเราได้รับประสบการณ์ต่างๆ อันสามารถใช้เป็นรากฐานในการพัฒนาตนให้เจริญขึ้น ความสำคัญของการอ่านประมวลได้ดังนี้

1. การอ่านเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการศึกษาเล่าเรียนทุกระดับ ผู้เรียนที่มีความสามารถในการอ่านหนังสือก็จะมีความสามารถในการเรียนทุกแขนงวิชาด้วย
2. การอ่านเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ ความรู้ ความคิดและวิจารณ์ญาณทำให้เกิดความงอกงามทางสติปัญญาและความสามารถ
3. การอ่านช่วยให้บุคคลนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปพัฒนาอาชีพหรือการงานให้เจริญก้าวหน้าและประสบความสำเร็จ
4. การอ่านสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคล เช่น ช่วยให้นั่นคง ปลอดภัย ช่วยให้ได้รับประสบการณ์ใหม่ ช่วยให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ช่วยให้มีเกียรติยศและชื่อเสียง เป็นต้น
5. การอ่านเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และยังทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน
6. การอ่านส่งเสริมให้เกิดกระบวนการพัฒนาในชีวิตและจิตวิญญาณของผู้อ่านให้เป็นไปในทางที่ดีงาม
7. การอ่านเป็นเสมือนสะพานเชื่อมโยงให้เกิดความรู้ความเข้าใจของมวลมนุษยชาติทุกชาติทุกภาษาและให้สามารถประกอบกิจการงานต่างๆ อันเป็นคุณประโยชน์ร่วมกันได้

ผู้เขียนขอยกตัวอย่าง บุคคลที่ให้ความสำคัญแก่การอ่านหนังสือมากที่สุดคนหนึ่งและการอ่านนี้แหละที่ทำให้เขาประสบความสำเร็จในชีวิต บุคคลผู้นี้มีนามว่า ลี กาซิง (Li Ka-shing) มหาเศรษฐีที่รวยที่สุดในเอเชีย (Violet. 2555 : 34) ลี กาซิง เกิดที่

ประเทศจีน ในครอบครัวที่พ่อเป็นครู และแม่ เป็นแม่บ้านธรรมดา เมื่อเขาอายุได้ 12 ปี ครอบครัวของเขาได้ลี้ภัยสงครามไปอยู่ที่ฮ่องกง หลังจากนั้นพ่อก็เสียชีวิต เขาจึงต้องลาออกจากโรงเรียนเพื่อทำงานหารายได้มาจุนเจือครอบครัวและเขาไม่เคยได้เข้าเรียนหนังสืออีกเลย แต่ ลี กาชิงเป็นผู้รักการอ่านอย่างมาก และใช้หนังสือเป็นแหล่งความรู้ คือไม่ว่าเขาจะอยากรู้เรื่องอะไร เขาก็จะแสวงหาความรู้นั้นจากการอ่านเสมอ ในช่วงทศวรรษ 1950 เขาได้ความรู้จากข่าวและหนังสือแนวเศรษฐกิจว่าในอนาคตพลาสติกจะเป็นสินค้าที่มีความต้องการสูงมากในตลาด

เขาจึงได้ก่อตั้งบริษัท Cheung Kong Industries ด้วยเงินทุนประมาณ 8,700 ดอลลาร์สหรัฐที่ยืมมาจากครอบครัวและเพื่อนๆ ซึ่งต่อมาเพียง 2-3 ปี โรงงานของเขาก็กลายเป็นโรงงานผู้ผลิตและส่งออกดอกไม้พลาสติกที่ใหญ่ที่สุดในเอเชีย นอกจากนี้เขายังมีธุรกิจอีกมากมายครอบคลุมทั้งโลจิสติกส์ ไฟฟ้า โทรคมนาคม ก่อสร้าง การค้าปลีก สินค้าอุปโภค บริโภค ธนาคาร พลังงาน เทคโนโลยี ห้องวิจัยและการคิดค้นนวัตกรรม รวมทั้งการลงทุนในประเทศอื่นๆ อีกจำนวนมาก ลี กาชิงได้กล่าวไว้ว่า เขามีหนังสือเป็นเพื่อนที่ดีที่สุด และไม่มีวันไหนที่เขาไม่อ่านหนังสือ

การส่งเสริมการอ่านในครอบครัว

การอ่านเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งในตัวบุคคล พฤติกรรมการอ่านจึงมาจากสิ่งแวดล้อมมากกว่าทางพันธุกรรม ครอบครัวเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลมากต่อการอ่านหนังสือของเด็ก โดยทั่วไปเด็กจะสนใจในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวอยู่แล้ว หากบิดามารดาปูพื้นฐานในการอ่านออกให้ เช่น สอนให้เด็กรู้จักพยัญชนะแต่ละตัว เป็นต้น เมื่อเด็กเข้าโรงเรียนเด็กก็จะเรียนรู้การผสมคำต่างๆ จนเริ่มอ่านออกแล้ว ช่วงนี้เด็กจะสนใจอ่านในสิ่งที่เขาพออ่านได้ ถ้าบิดามารดาจัดหาหนังสือที่เหมาะสมและน่าสนใจให้อ่าน เช่น หนังสือภาพ หนังสือนิทาน หนังสือการ์ตูน เป็นต้น สอนให้เด็กอ่านคำที่เด็กยังไม่รู้จักก็จะทำให้เด็กเกิดความสนใจและเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่ยากขึ้นไปตามลำดับ นอกจากนี้การมีมุมหนังสือภายในบ้าน การให้ของขวัญหรือของรางวัลเป็นหนังสือ การแสดงความพอใจหรือพูดจาชมเชยเมื่อเห็นเด็กอ่านหนังสือ การพาเด็กไปยืมร้านขายหนังสือหรือเมื่อจะไปเที่ยวที่จังหวัดใดก็หาหนังสือเกี่ยวกับจังหวัดนั้นให้เด็กได้อ่านก่อน นอกจากนี้บิดามารดาควรเป็นแบบอย่างในการอ่านหนังสือให้เด็กเห็น เพราะการที่บิดามารดาอ่านหนังสือเป็นประจำอมจะทำให้เด็กถือเป็นตัวอย่างได้ (บุญตา นันทะกุล, 2546 : 18)

จากการวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านในครอบครัว ของนักวิจัย 3 ท่าน คือ ดวงพร พวงเพชร (2541) เรื่องการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัวของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดกรุงเทพมหานคร ปราณี รัตนัง (2541) เรื่องตัวแปรที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดเชียงราย และวิฑูรย์ รองศรีแย้ม (2534) เรื่องตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นั้นได้ผลการวิจัยที่สอดคล้องกันว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีการส่งเสริมการอ่านจะเป็นเด็กที่มีความสามารถในการอ่านและเป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านกล่าวได้ว่า ครอบครัวมีความสำคัญอย่างมากต่อพฤติกรรมการอ่านของเด็ก เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีการส่งเสริมการอ่านมากจะเป็นเด็กที่มีพฤติกรรมการอ่านมาก การส่งเสริมการอ่านในครอบครัวหมายถึงการที่บิดามารดาผู้ปกครองได้ส่งเสริมการอ่านให้กับเด็กดังนี้

1. การให้ความรู้และแนะนำเรื่องการอ่าน หมายถึง การอธิบายให้เด็กทราบถึงประโยชน์และความสำคัญของการอ่านที่มีต่อการดำรงชีวิต
2. การทำตัวเป็นแบบอย่าง หมายถึง การเป็นนักอ่านให้เด็กเห็น
3. การจัดหาหนังสือให้เด็ก เช่น การพาไปเลือกซื้อหนังสือที่เหมาะสมและน่าสนใจ
4. การสร้างบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมภายในบ้านให้เด็กมีความสนใจและพึงพอใจที่จะอ่านและให้เด็กมีส่วนร่วมในการดูแลและรักษาหนังสือ

อากาธา คริสตี (Agatha Christie) ซึ่งเป็นนักเขียนนวนิยายสืบสวนที่มีชื่อเสียง เริ่มต้นการเป็นนักเขียนมาจากการเป็นนักอ่าน ตัวละครและการเป็นนักอ่านของเธอนั้นก็มาจากการส่งเสริมของบิดามารดาที่ได้จัดเวลาอ่านหนังสือให้ฟังเป็นประจำ ส่งผลให้อากาธา คริสตีเกิดความรู้สึกรักอยากอ่านและสามารถค้นพบหนังสือที่เธอชอบตั้งแต่อายุไม่ถึง 5 ปี จากนั้นเธอก็เข้าสู่โลกของหนังสือและใช้ชีวิตอยู่กับการอ่าน ใช้หนังสือเป็นเพื่อนและใช้ห้องสมุดเป็นสถานที่พักผ่อนหาความเพลิดเพลินจากการอ่าน (สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. 2552 : 209)

บทสรุป

การอ่านหนังสือเป็นวิธีการแสวงหาความรู้ที่ง่ายวิธีหนึ่งเพราะหนังสือเปรียบเสมือนแก้วสารพัดนึก ของมนุษย์ กล่าวคือ หนังสือเป็นแหล่งที่รวบรวมความรู้ ความคิด ประสบการณ์และสรรพวิชาการต่างๆ ที่มีคุณค่าและสำคัญยิ่ง หนังสือให้ความรู้ที่เราสามารถนำมาพัฒนาชีวิตให้มีคุณภาพดีขึ้น นอกจากนี้หนังสือยังให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินและประสบการณ์ต่างๆ ได้ การศึกษาในยุคปัจจุบันจึงเน้นที่จะให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองนอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน ดังนั้นทักษะการอ่านจึงเป็นทักษะที่สำคัญอย่างยิ่งคุณค่าและความสำคัญของการอ่านนั้นมีบรรยายไว้อย่างแจ่มชัดใน เพลงฉลาดทันคนที่แต่งโดย ช่อผกา คงแจ่ม ซึ่งได้รับรางวัลเพลงดีเด่นด้านภาษาไทยประเภทการประพันธ์คำร้องเพลงสร้างสรรค์สำหรับเด็กในวันภาษาไทยแห่งชาติ พุทธศักราช 2553 เนื้อเพลงมีดังนี้ (สำนักงานวรรณกรรมและประวัติศาสตร์. 2553 : 42) คนอ่านหนังสือ คือผู้ฉลาดทันคน เหมือนมีทรัพย์มากเหลือล้น ใครจะปล้นหรือจี้ไม่ได้ อย่างมั่งคั่งเล ทำตัวเสเพลทำไม รีบอ่านเสียเร็วไว จะทำให้พบสิ่งดีงามการอ่านหนังสือ ฝึกปรีพฒนาสมอง ได้คิดได้ไตร่ตรอง ทำให้มองโลกในมุมกว้าง พัฒนาความคิดพินิจพิจารณา ภูทาง ชีวิตพบทางสว่าง งานทุกอย่าง ทำได้ง่ายดายคนอ่านหนังสือ คือผู้รักการชวนชววย คุจ เทียนส่องแสงประกาย แสงแพรวพรายพร้อมเพริศเลศยิ่ง หากอ่านทุกวัน ชีวิตสุขสันต์ทุกสิ่ง หนังสือนี้ดีจริงจริง อย่าอยู่นิ่งอ่านได้ทุกยามเมื่ออ่านทุกครั้ง ตั้งใจเพื่อจับใจความ จากนั้นควรตั้งคำถาม ว่าได้ความเรื่องใดกันบ้าง และควรบันทึก ตรึกตรองเพื่อความกระจ่าง เรื่องราวความรู้ต่างๆ ใช้เอ่ยอ้างเมื่อยามจำเป็นจากเนื้อเพลงเห็นได้ว่า มีการกล่าวครอบคลุมทั้งคุณค่าและความสำคัญของการอ่านหนังสือ ประโยชน์ของการอ่านหนังสือที่ผู้อ่านจะได้รับ ตลอดจนวิธีการอ่านหนังสือและการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ครอบคลุมมีความสำคัญมากในการสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กโดยเฉพาะบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการอ่านตลอดจนจัดหาหนังสือที่เหมาะสมและน่าสนใจให้แก่เด็กเพราะการชักจูงใจให้เด็กเริ่มต้นอ่านหนังสือ คือ ขั้นแรกควรให้เด็กอ่านหนังสือที่ง่าย สั้นและตรงกับความสนใจ เมื่อเด็กเกิดทัศนคติที่ดีต่อการอ่านแล้ว ต่อไปเด็กก็จะหาหนังสือต่างๆ มาอ่านเอง ถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องส่งเสริมให้มีการอ่านมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องต่อการที่กรุงเทพมหานครจะเป็นเมืองหนังสือโลก (Bangkok World Book Capital) ในปี พ.ศ. 2556 ที่กำลังจะมาถึงแล้ว “วันนี้คุณอ่านหนังสือหรือยัง?”

เอกสารอ้างอิง

กองเทพ เคลือบพณิชกุล. การใช้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ : โอ เอส พริ้นติ้งเฮาส์, 2542.

คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ภาษากับการสื่อสาร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ-ราชวิทยาลัย, 2551.

จุไรรัตน์ ลักษณะศิริและบาหยัน อิมสำราญ. (บรรณาธิการ). ภาษากับการสื่อสาร. กรุงเทพฯ : พี. เพรส, 2548.

ดวงพร พวงเพชร. การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัวของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2541.

บุญตา นันทะกุล. ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.

ปริญญาานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2546.

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน. การเขียนภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2518.

ปราณี รัตน์ง. ตัวแปรคัลสตรที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดเชียงราย.

ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2541.

พลเทพ วิริยะสถาพร. “ทิศทางวงการหนังสือไทยก้าวสู่จุดไหน ... หลัง 3 ปีของวาระการอ่านแห่งชาติและทศวรรษ

แห่งการอ่าน พ.ศ. 2552-2561,” วารสารหนังสือ, 9 (42). 17-20. 2554.

มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์. อ่านเป็น : เรียนก่อนสอนเก่ง. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2548.

มัลลิกา คณานุรักษ์. จิตวิทยาการสื่อสารของมนุษย์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2547.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชั่นส์, 2546.

วิฑูรย์ รองศรีแย้ม. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2534.

สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร. วันภาษาไทยแห่งชาติพุทธศักราช 2553. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2533.

สิริภัทร พรหมราช. ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพฯ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

จันทระเกษม, 2552.

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. “ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการอ่านจับใจความ,” ในเอกสารการสอนชุดวิชาการอ่านภาษาไทย

หน่วยที่ 1-8. พิมพ์ครั้งที่ 6. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2552.

Dechant , Emerald. Psychology in teaching reading. Englewood Cliffs , NJ : Prentice – Hall, 1982.

Violet. คุณค่าของการอ่านจาก ลี กาซิง. นิตยสาร Secret ซีเคร็ต 4 (96). 34 – 35, 2555.

